

Wiktors Fristrom, Stockholm 1524
Esterpittor
Wikt. Fristrom
Stockholm

Ab om LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV 1524
Björkekändis
Herbrullesed o. märkesdagar

1. I min hemtrakt Östergötland, närmare bestämt A socken i Viktslandet, kallades alltid 14-de April (Tiburtius) för första sammadag. Denna dags afton gick man och lode sig i dagsljuset, om vädret den dagen är kallt och tont, blir hela vären och försammaren torr, har därtill skatona byggt sina bon i häden så högt som möjligt, då slår ej spädomen fel.

2.

Vårarbetet började med gädselns utköande i slutet av Mars, helst på före, och då snån som låg norr om häden försvunnit var det tid att börja med plogen. Sista April (Valborgsmässöaftan) skulle man äta kokta ägg samt jullimpa för att få mag i benen. Dessa limpor förvarades i sädeslårar från julen. Då skulle även säskäppan ha sin del för att genom denna ceremoni erhålla god skäid. Första maj släpptes kreaturen på bete, varvid afsihilliga försikthelsmätt iaktlogs, ett stycke ståt lades vid häskeln, som kreaturen fick gå över, på det de ej skulle bli förhållade på betet. Första metaredagen är alltid Kristi himmelsfirdsday, oafsett vilken dato den infäll på. Rätta södagarna för vårsäd 14-28 April, även för lin. För att

Östergötland
Lis. br
Mpt. 2. Prästern
få veta hur högt lin man skulle få,
beständes av hur högt första sådesvär-
lan satt, som man fick se på våren.
Fjösavare fick den hela som ej var
i arbete kl. 5 om morgnarna, och den
som kom sist i säng fick alltid
heta "sudder eller sudd".

3. | Hade man något ärende till Prästen
utträttades det alltid på Tredagen.
Aktioner gick alltid bäst på On-
dagen, gårdsköp och hyresaffärer
var bäst lyckasamma på Måndagar
och Torsdagar.

4. Peter Hatt kastar en het sten i sjön,
sedan fräter det lika mycket under
som över isen. Erik är den som
 skall komma med ax, och är ej alla
rågax ute Utbani dag, blir ett hårt år.

5. Då råven slår ned, befyder nederbörd,
går den rakt upp vackert väder, när
småfåglar litte in genom fönstret,
vänta de någon död. Då råven skri-
ker väntar han aväder, likaså kusugg-
lan. Om kallugglan skriker sitt
"klevitt, klevitt", vid bastadshus, väntar
han död, men hördes fogelkvitter efter
solnedgång, regn i annalkande.

7.

Nyårsnatten satt man uppe för att
invänta det nya året, vilket hälsades
med lyckönskningar på alla sätt.

Förkatta företogs någon lördags-
morgon, i början av Maj, i flesta
fall var man uppe hela natten.

Då var det viktigt att noga hära
efter i vilket väderstreck man fick
håra gåken. Väst gök, väst gök,
Öst gök, häst gök, Sör gök, där gök,
Norr gök, gar gök.

UNIVERSITETET I
FOLKMANNESARKIV

8.

Välborgsmässoräfter fändes eldar, be-
stående av hjärtunnor och ris. Man
dansade omkring elden, anteckade
skott. Meningen med dessa upptåg,
var att skamma bort holl och an-
nat alyg.]

9.

Tre dar efter banans ankomst blir
det varmt, likaså tre dar efter flytt-
ning på hästen, kallt.

Så lång tid före Vårfrudag som lärkan
höres, så lång tid efter fryser hon inne,
Om det fryser natten till Vårfrudagen,
så fryser det i 40 nätter efteråt. Varm, tidig sommar.

Påsksmällor påskaffan, man borrhade
kät i berget, eller en stor sten, fylld
med bergkört, ju mer dess kätte, och
kraftigare blev smällan.

14

Vårfrudagen ätes vafflor.
Vårfrudag dyre, kricknar bad"
mask o myre.

Östergötland 1594-1597 Opt. 2. Erikson
 M. Björkstrand
 S. Sjöberg
 Västerås 1594-1597
 S. Sjöberg

p. (M. L.)

16

1524
Varmi Vårfrudag, tidig sommar.

22

Midsommar firades med resande av
stäng, så dansades hela natten.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Stockholm 23 Aug. 1919
Viktor Friskäm
Karloviksgatan 3